

Тема 5

Міжнародна торгова політика

1. Система регулювання міжнародної торгівлі. Типи торговельної політики.
2. Митне регулювання міжнародних торговельних відносин.
3. Нетарифні методи регулювання міжнародних торговельних відносин.
4. Світова організація торгівлі: структура, функції, принципи, інструменти регулювання.

Питання на самостійний розгляд

- Світова організація торгівлі (СОТ), роль СОТ у світовій торгівлі, проблеми та наслідки вступу України до СОТ.

1. Система регулювання міжнародної торгівлі. Типи торговельної політики

Одностороннє регулювання полягає у застосуванні методів впливу урядами країн в односторонньому порядку без погодження або консультацій з торговими партнерами. Такі заходи вживають здебільшого під час загострення політичних відносин.

Двостороннє регулювання передбачає, що заходи торгової політики попередньо узгоджуються країнами – торговими партнерами. Кожна зі сторін попереджує свого торгового партнера про вживання будь-яких заходів, які, як правило, не вносять суттєвих змін у торгові відносини, а лише сприяють їм.

Багатостороннє регулювання передбачає узгодження і регулювання торгової політики багатосторонніми угодами (найважливіше – ГАТТ\СОТ).

Система регулювання міжнародної торгівлі

Рівні

Корпоративний

Національний

Міждержавний

Наднаціональний

Глобальний

Механізми та інструменти

Обмежувальна ділова практика

- ★ Зовнішньоекономічна політика
- ★ Зовнішньоторговельна політика

- ★ Преференційні режими
- ★ Реторсії
- ★ Репресалії

Інтеграційні інструменти

Рішення світових організацій

Форми обмежувальної ділової практики

За кількістю учасників

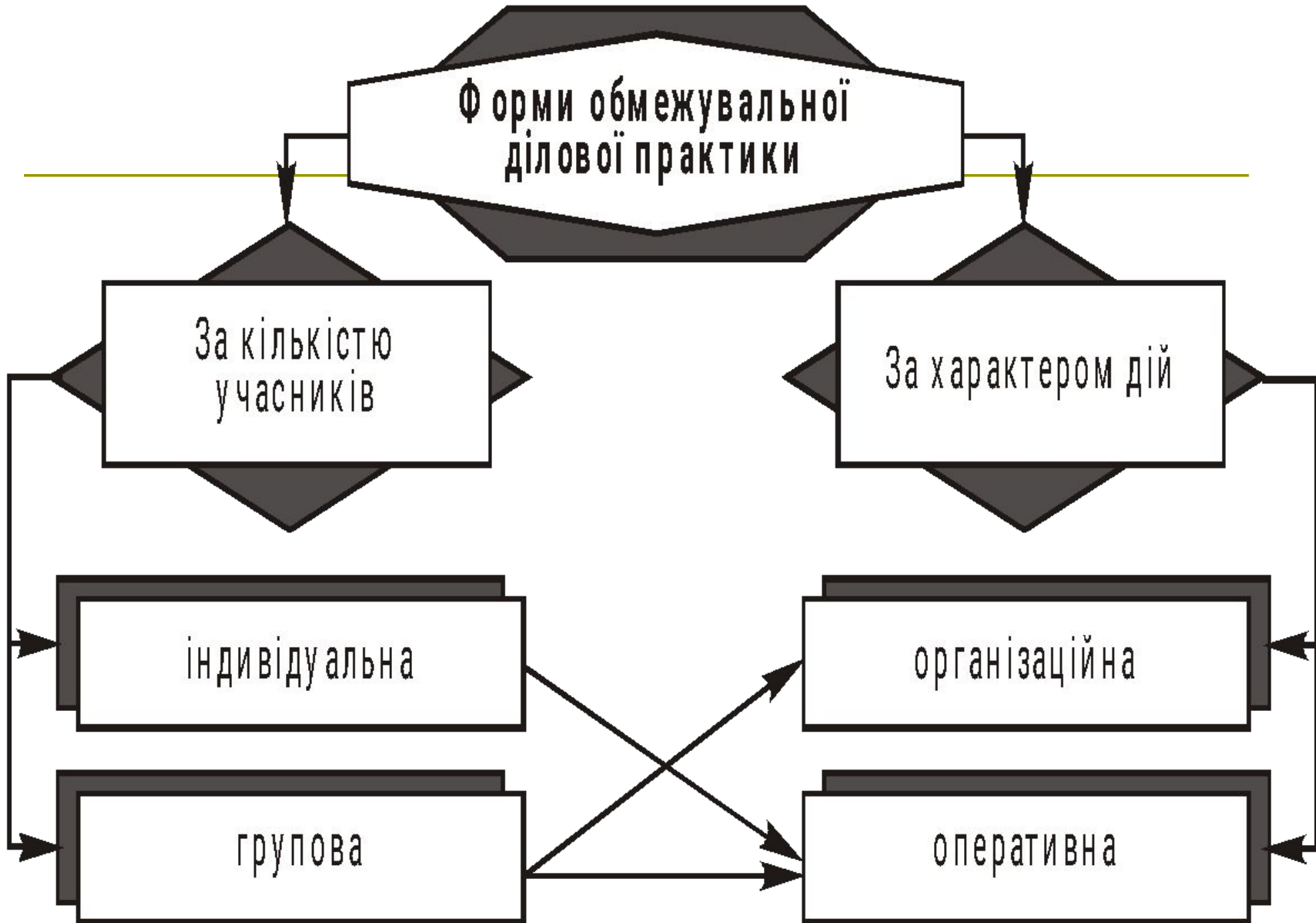
За характером дій

індивідуальна

організаційна

групова

оперативна

Типи торгової політики

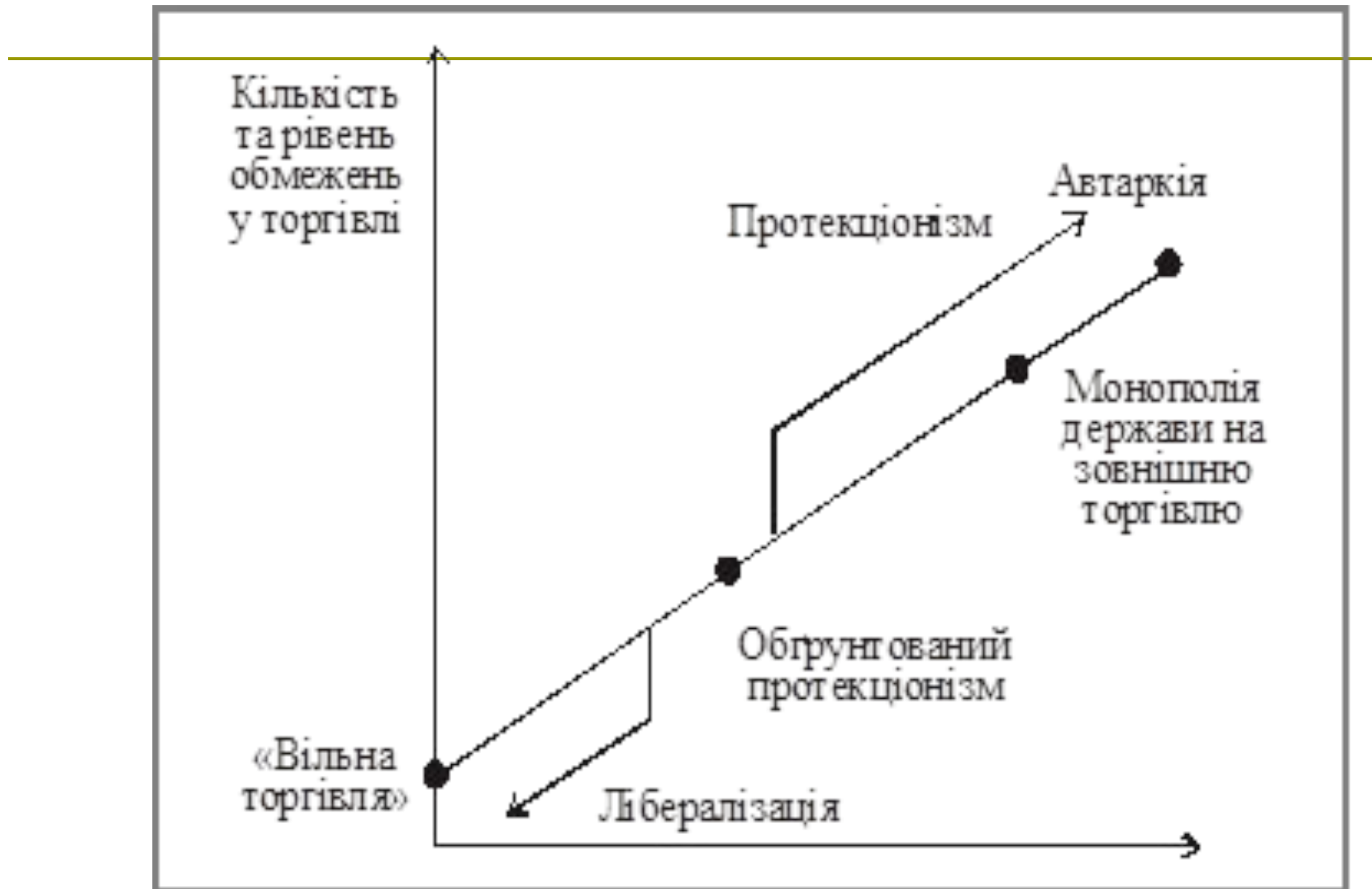
Протекціонізм (protectionism) – державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції шляхом використання тарифних і нетарифних інструментів торговельної політики.

Виділяють декілька форм протекціонізму:

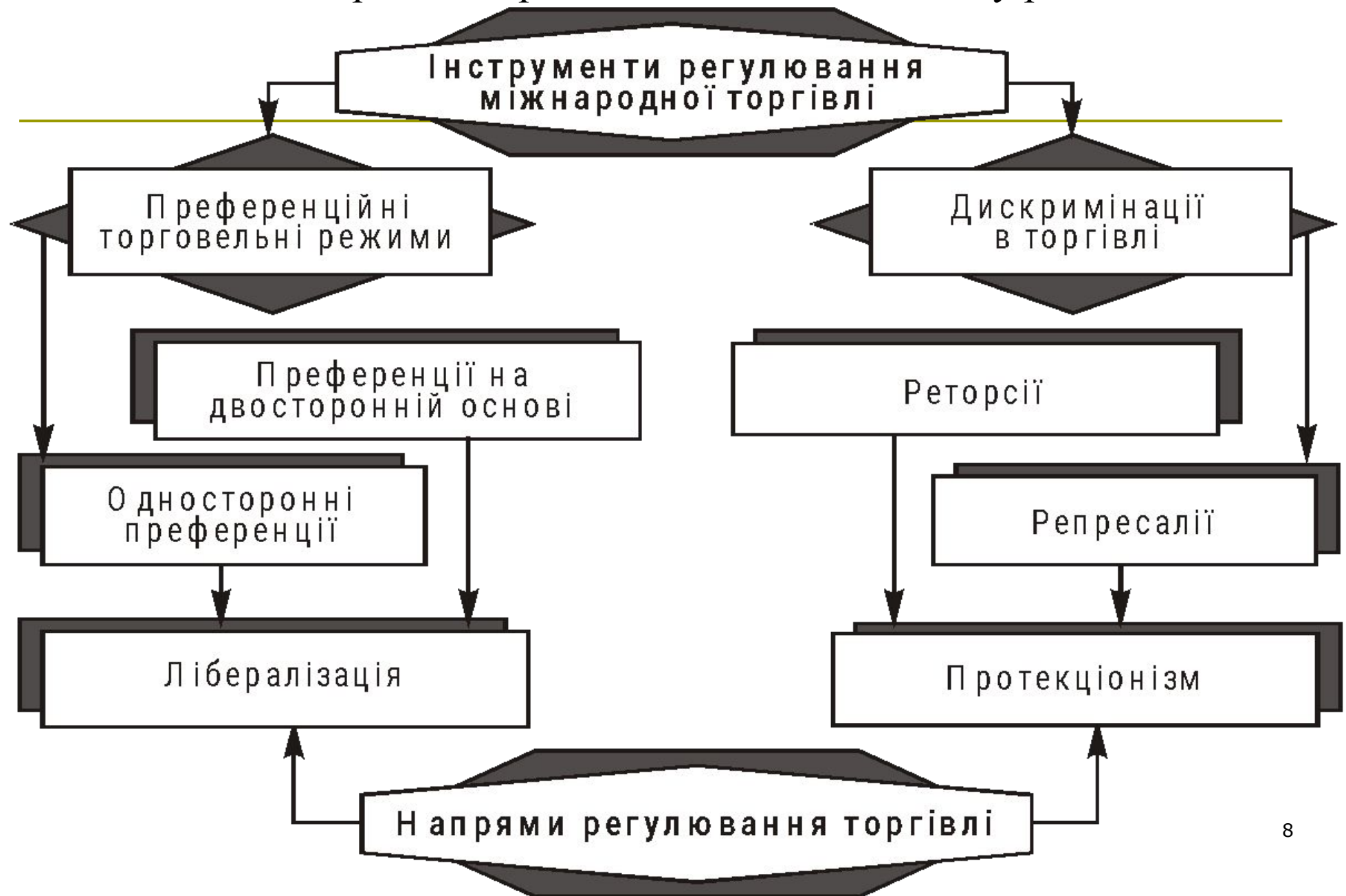
- селективний – скерований проти окремих країн або окремих видів товарів
- галузевий – скерований на захист окремих галузей, найчастіше сільського господарства;
- колективний – проводиться об'єднаннями країн щодо країн, які не входять у ці об'єднання;
- прихований – здійснюється методами внутрішньої економічної політики

Ліберальна політика (вільної торгівлі) - політика мінімального державного втручання в зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту і пропозиції. Така політика базується на усуненні будь-яких перешкод до ввезення та вивезення іноземних та вітчизняних товарів.

Типи зовнішньоторговельних політик держав

Напрями та інструменти регулювання міжнародної торгівлі на міжнародному рівні

2.Тарифне регулювання міжнародної торгівлі

Митний тариф (customs tariff) у

залежності від контексту може визначатися як:

- інструмент торгової політики і державного регулювання внутрішнього ринку країни при його взаємодії зі світовим ринком;
- перелік ставок мита, що застосовуються до товарів, що переміщуються через митний кордон, систематизований відповідно до товарної номенклатури зовнішньоекономічної діяльності;
- конкретна ставка мита, що підлягає сплаті при вивозі або ввезенні певного товару на митну територію країни. У цьому випадку поняття митного тарифу цілком збігається з поняттям мита.

Функції:

- *фіскальну*, що відноситься як до імпортного, так і до експортного мита, оскільки воно є однією зі статей доходної частини державного бюджету;
- *протекціоністську* (захисну), що відноситься до імпортного мита, оскільки з його допомогою держава захищає місцевих виробників від небажаної іноземної конкуренції;
- *балансуючу*, що відноситься до експортного мита, встановленого з метою запобігання небажаного експорту товарів, внутрішні ціни на які з тих або інших причин нижче світових.

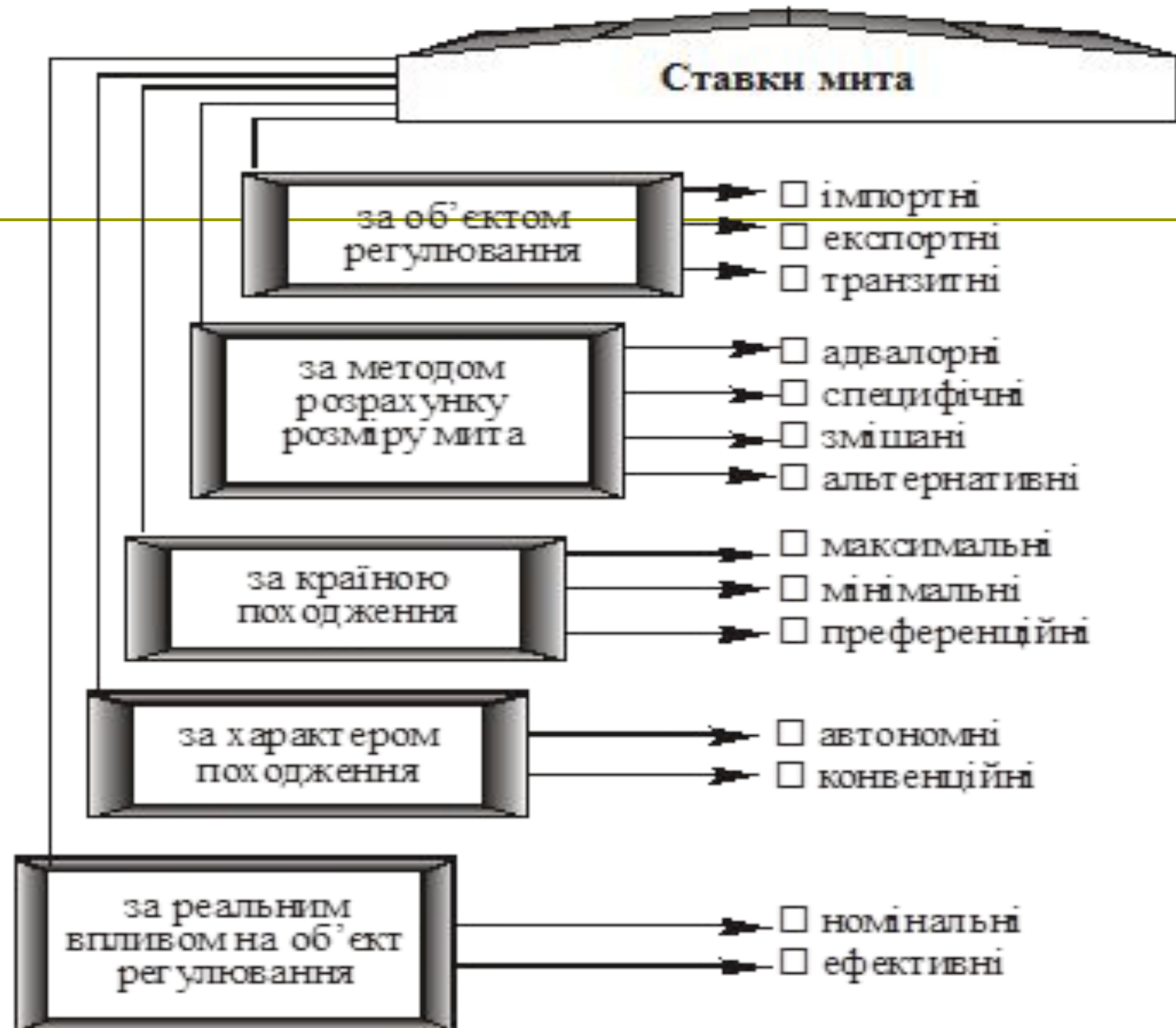
Системи тарифної класифікації товару

- (міжнародні товарні номенклатури) є докладними переліками товарів, що розподілені за певною класифікаційною системою для митних цілей.
- Для класифікації товарів у міжнародній торгівлі на сьогодні застосовують: Стандартну міжнародну торговельну класифікацію ООН (3-я редакція 1986 р.) та Гармонізовану систему опису і кодування товарів (*Harmonized Commodity Description and Coding System*), розроблену Радою митного співробітництва на основі Брюссельської митної номенклатури та з урахуванням інших товарних класифікацій.

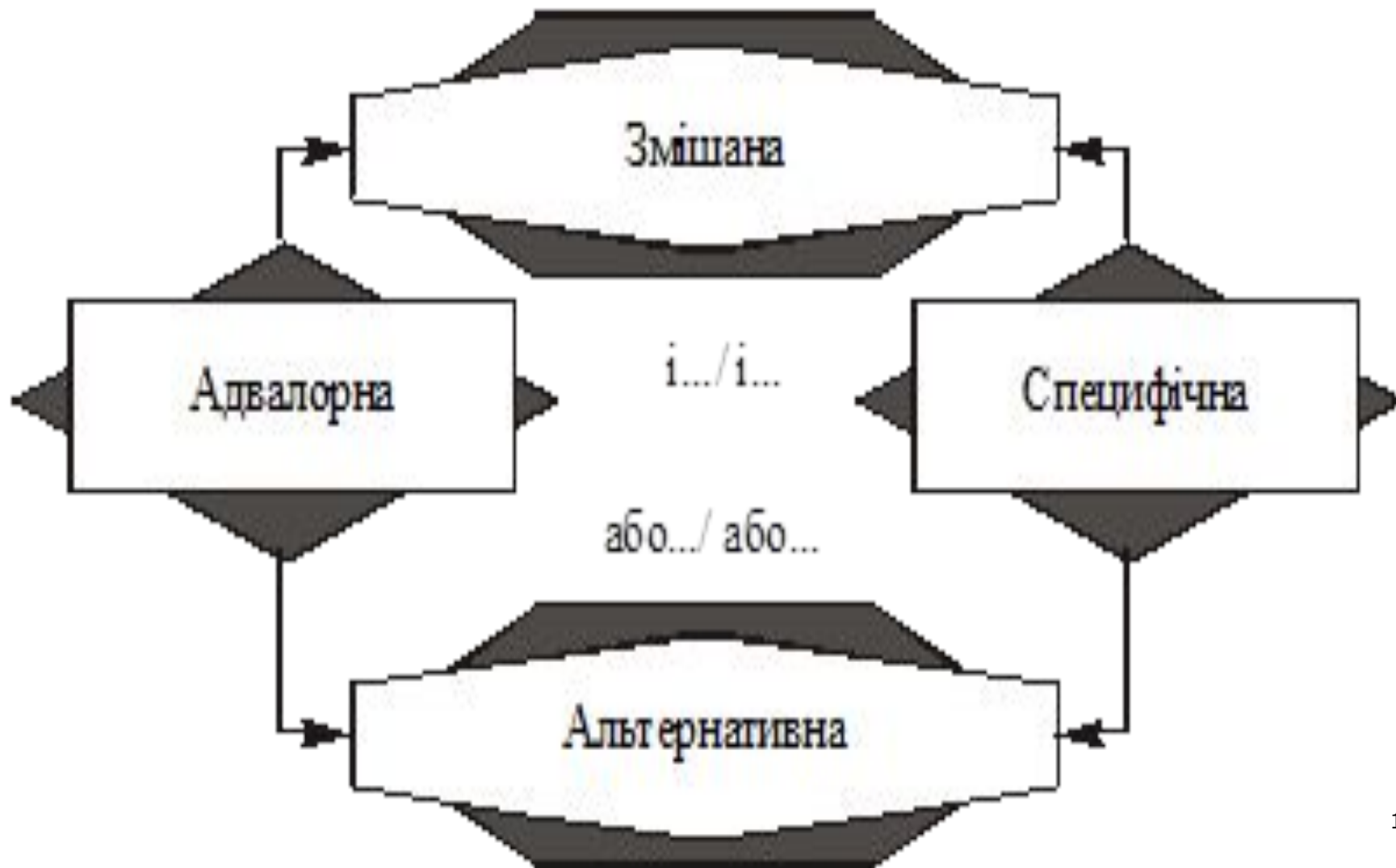
Гармонізована система опису і кодування товарів (ГС) — це міжнародні правила щодо класифікації та статистичної інформації по товарах, що надходять у зовнішню торгівлю. ГС включає нову міжнародну уніфіковану товарну номенклатуру (НГС) — детальний багатоцільовий перелік імпорتنих та експортних товарів, що поділені за спеціальною класифікаційною схемою.

З урахуванням системи класифікації та системи кодування ГС була вдосконалена **Стандартна міжнародна торговельна класифікація.**

Класифікацію товарів на рівні груп тут здійснено: за видами сировини, з якої виготовлено товар; за місцем товару в міжнародній торгівлі. Товари кодуються за допомогою п'яти цифр: перша — товарний розділ, друга (разом з першою) — товарна група, три (включаючи дві попередні) — товарна підгрупа, чотири (з попередніми) — товарна позиція, п'ять (з попередніми) — субпозиція. На основі цієї класифікації можливо визначити порівнянні показники обсягів і структури експорту та імпорту різних країн, а також за допомогою спеціального «ключа» переводити товари з цієї класифікації в інші.

Ставки мита за методом розрахунку його розміру

За способом стягування (методом розрахунку) мита:

- ▣ **адвалорні** – нараховуються у % до митної вартості товарів, що обкладаються митом (наприклад, 10% від митної вартості – мито на імпорتنі автомобілі в Україні - В даний час спецмито стягується додатково на імпорт авто з двигунами 1-2,2 л. - для машин з об'ємом бензинового двигуна 1-1,5 л воно становить 6,46%, з об'ємом 1,5-2,2 л - 12,95%.);
- ▣ **специфічні** – нараховуються у встановленому розмірі за одиницю товару
(наприклад, Україна сплачує 186 євро за 1 т. пшениці, 94 € за 1 т. кукурудзи – імпорتنий тариф ЄС);
- ▣ **Комбіновані (змішані)** – містять обидва названих види митного стягнення (наприклад, експортуючи фруктовий сік Україна сплачує ЄС до 33,6% від митної вартості+20,6 € за 100 кг товару – імпорتنий тариф ЄС).

-
- Загальна середньозважена ставка мита за зобов'язаннями України становить 2,7%. Для порівняння, наприклад, у Росії цей показник – 9,1% (згідно з даними СОТ за 2012 рік World Tariff Profiles 2014).

Обчислення мита

- адвалорні

$$T_{AV} = \frac{P_D - P_{IM}}{P_{IM}}$$

- специфічні

$$T_S = \overline{P_D} - P_{IM}$$

- ефективні

$$T_e = \frac{T_n - K \cdot T_{im}}{1 - K}$$

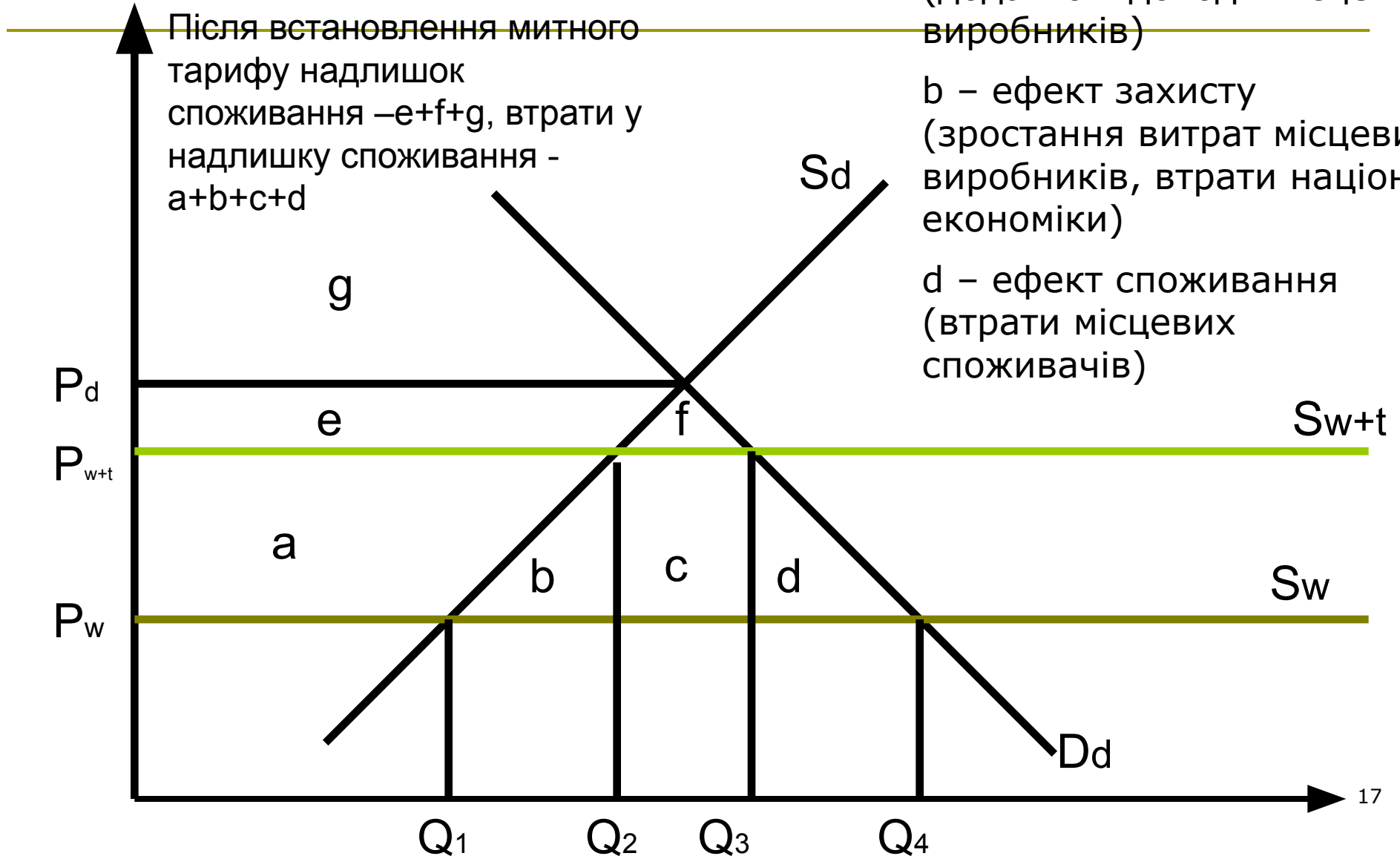
- де P_D - ціна товару на внутрішньому ринку;
- P_{IM} - ціна товару, за якою він імпортується.
- $\overline{P_D}$ - середня внутрішня ціна товару, який потребує митного захисту
- T_n - номінальна тарифна ставка на кінцеву продукцію;
- T_{im} - номінальна тарифна ставка на імпортовані компоненти;
- K - частка вартості імпортних компонентів у вартості кінцевого продукту

Імпортний тариф для малої країни

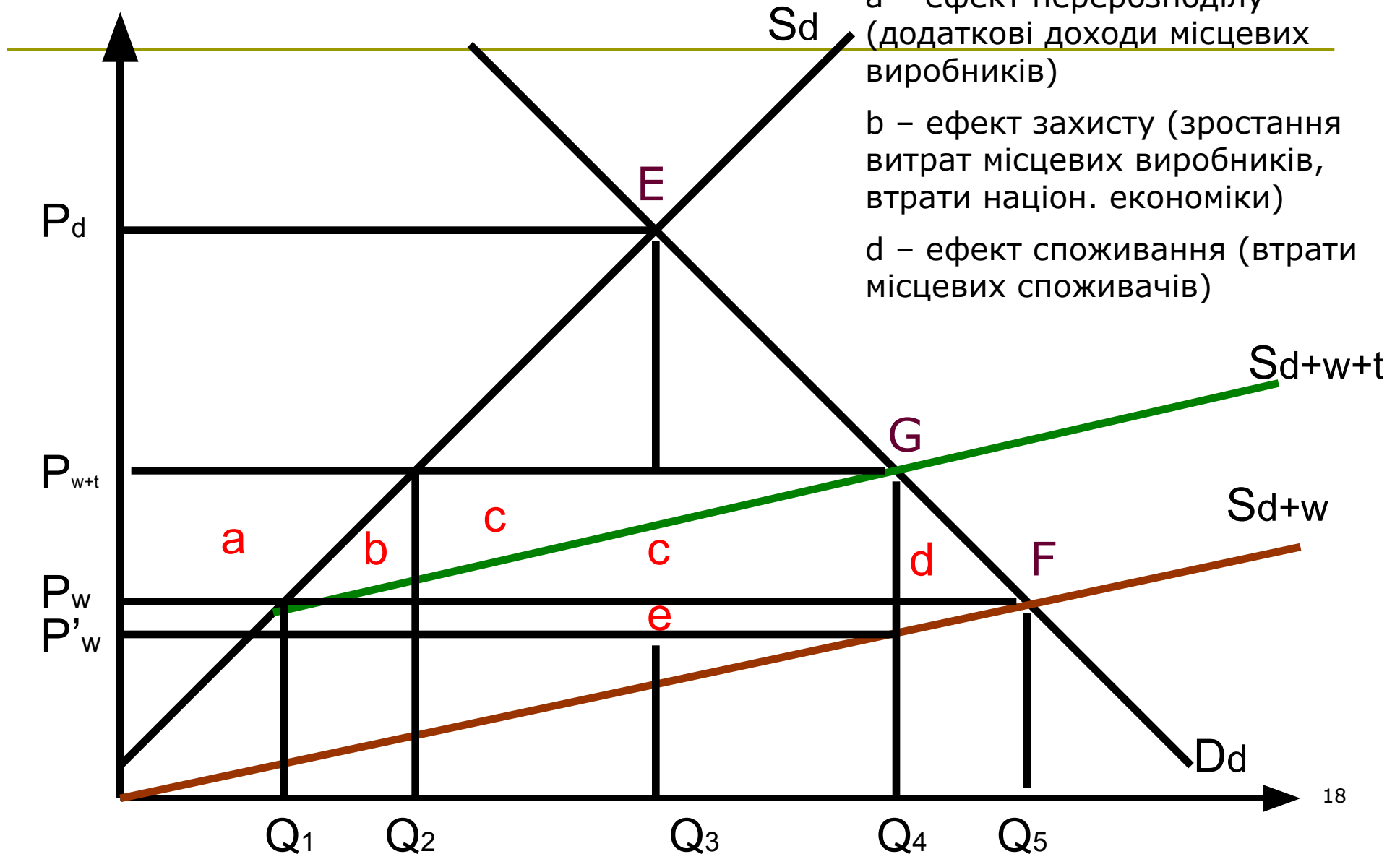
с – ефект доходу (бюджет)
 а – ефект перерозподілу (додаткові доходи місцевих виробників)

б – ефект захисту (зростання витрат місцевих виробників, втрати націон. економіки)

д – ефект споживання (втрати місцевих споживачів)

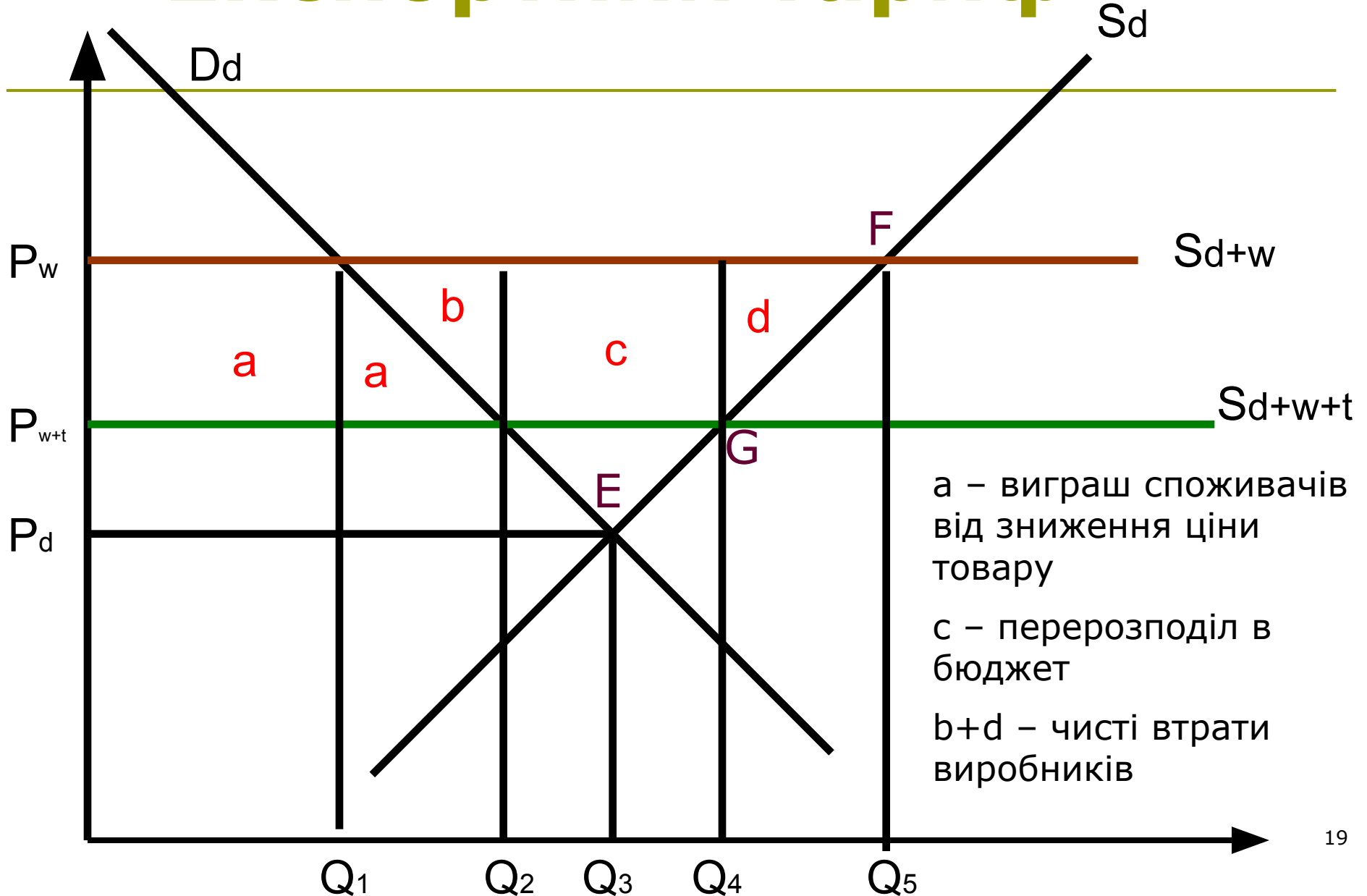

Імпортний тариф для великої країни

- c – ефект доходу (бюджет)
- e – ефект доходу (бюджет) від зниження цін імпортером
- a – ефект перерозподілу (додаткові доходи місцевих виробників)
- b – ефект захисту (зростання витрат місцевих виробників, втрати націон. економіки)
- d – ефект споживання (втрати місцевих споживачів)

Експортний тариф

3.Нетарифні методи регулювання міжнародної торгівлі

Нетарифні обмеження здійснюються адміністративними, фінансовими, кредитними й іншими методами, їх нараховується понад 800.

Нетарифні інструменти поділяють на:

- Кількісні обмеження
- Приховані методи
- Фінансові методи
- Інші супутні заходи державного регулювання

Нетарифні інструменти

Прямі обмеження імпорту (експорту)	Приховані методи	Фінансові та грошово-кредитні методи	Інші супутні заходи державного регулювання
- Ліцензування- Квотування- "Добровільне" обмеження експорту- Компенсаційне мито- Антидемпінгове мито	- Технічні бар'єри (санітарні норми, екологічні вимоги, вимоги до пакування і маркування)- Державні закупівлі- Вимоги про вміст місцевих компонентів	- Експортні субсидії- Експортні кредитні субсидії- Податкові пільги- Державне регулювання експорту;- Страхування експортних кредитів;- Демпінг	- Валютні обмеження- Правила ввозу і вивозу капіталу- Частка національної участі- Стимулювання національного виробництва

Нетарифне регулювання: квотування

Квотування (контингентування) – це обмеження щодо вартості або кількості, які вводяться на імпорт або експорт певних товарів на певний період. Квоти поділяються:

За напрямком їх дії:

- експортні – вводяться у відповідності з міжнародними стабілізаційними угодами, що встановлюють частку кожної країни в загальному експорті певного товару (експорт нафти з країн ОПЕК), чи урядом країни для попередження вивозу товарів, дефіцитних на внутрішньому ринку;
- імпортні – вводяться національним урядом для захисту місцевих виробників, досягнення збалансованості торговельного балансу, регулювання попиту і пропозиції на внутрішньому ринку, а також як відповідь на дискримінаційну торговельну політику інших держав.

За обсягом дії:

- глобальні – встановлюються на імпорт або експорт певного товару на певний період часу незалежно від того, з якої країни він імпортується чи в яку країну він експортується;
- індивідуальні – встановлена в рамках глобальної квоти квота кожної країни, яка експортує або імпортує товар.

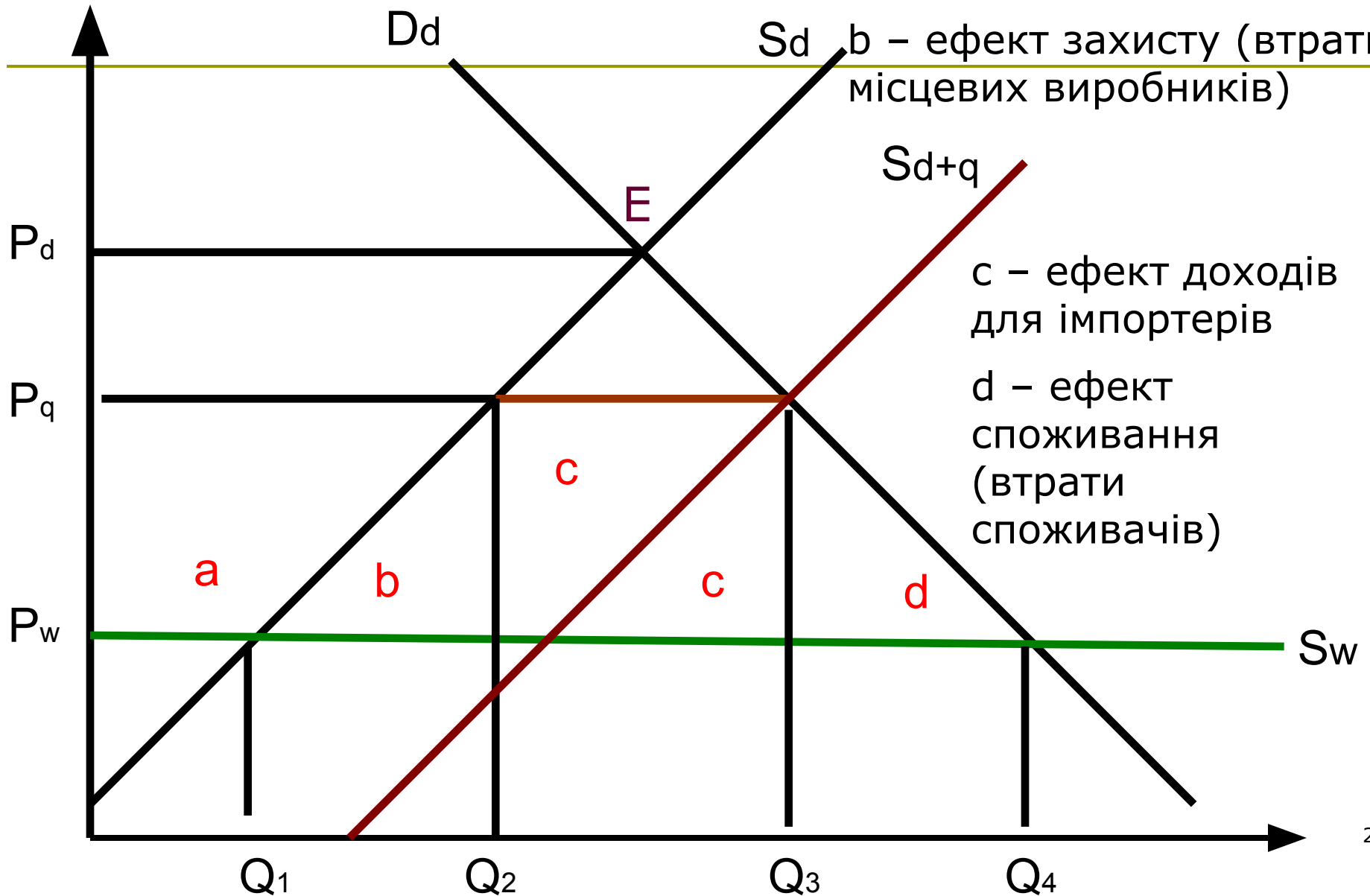
Імпортна квота

а – ефект перерозподілу від споживачів до виробників

б – ефект захисту (втрати місцевих виробників)

с – ефект доходів для імпортерів

д – ефект споживання (втрати споживачів)

Нетарифне регулювання: ліцензування

Ліцензування (*licensing*) – регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом дозволу, який видається державними органами на експорт або імпорт товару в певній кількості за певний проміжок часу:

- разові – письмовий дозвіл терміном до 1 року на імпорт (експорт), що видається урядом, певній фірмі на здійснення однієї зовнішньоторговельної угоди;
- генеральні – дозвіл імпорт (експорт) певного товару протягом року без обмеження кількості угод;
- глобальні – дозвіл на експорт (імпорт) певного товару в будь-яку країну світу за певний проміжок часу без обмеження кількості або вартості;
- автоматичні – дозвіл, що видається негайно після отримання від експортера (імпортера) заявки, яка не може бути відхилена державним органом.

Нетарифне регулювання II

**"Добровільне"
обмеження експорту**
(voluntary export
restraint) – це кількісне
обмеження експорту, що
базується на зобов'язанні
одного з партнерів по
торгівлі добровільно
обмежити або не
збільшити обсяг експорту
товару, що прийнятий в
рамках офіційної
міжурядової або
неофіційної угоди про
встановлення квот на
експорт товару.

«Добровільне» обмеження експорту з'явилося у 50—60-ті роки як інструмент регулювання торговельно-економічних відносин індустріально розвинутих країн у формі контингентів на експорт у США деяких товарів з Японії та Західної Європи, насамперед текстильних виробів і прокату чорних металів. Згодом угоди про «добровільне» самообмеження Японією експорту автомобілів у США зумовили перебазування на територію Америки виробництва компаній «Honda», «Nissan» і «Toyota».

Приховані методи. Технічні бар'єри.

«Технічні бар'єри» охоплює велику групу нетарифних обмежень, що містять перешкоди для імпорту іноземних товарів

Причинами виникнення технічних бар'єрів може стати:

- незбіг національних стандартів;
- розбіжності у системах виміру, які використовуються при виробництві товарів та оцінці їх параметрів;
- вищі порівняно з країною походження товару санітарно-гігієнічні норми, вимоги охорони здоров'я і техніки безпеки;
- вимоги щодо охорони середовища, які не може виконати експортер;
- різні вимоги до пакування, маркування тощо.

Приховані методи

- Вимоги про вміст місцевих компонентів. Цей метод прихованої торгової політики припускає законодавче встановлення частки кінцевого продукту, що повинна вироблятися місцевими виробниками, у випадку призначення товару для продажу на внутрішньому ринку.
- Політика в рамках державних закупівель полягає в тому, що державні органи і підприємства повинні купувати визначені товари тільки в національних фірм, навіть якщо ці товари дорожчі від імпортних. Це збільшує урядові витрати, що лягають тягарем на платників податків. Використання політики державних закупівель деякою мірою дискримінує іноземних постачальників. Обсяги таких закупівель часто сягають 10-15% ВВП країни.

Фінансові методи

- ▣ **Прямі субсидії** - це безпосередні виплати експортеру після здійснення ним експортної операції, що дорівнюють різниці між його витратами й отриманим доходом. Прямі субсидії суперечать міжнародним угодам і заборонені СОТ.
- ▣ **Непрямі субсидії** - це приховане дотирування експортерів через надання пільг щодо сплати податків, пільгові умови страхування, повернення імпортних мит і т.п.
- ▣ **Кредитування експортерів** — надання фірмам-експортерам через державні банки або спеціальні органи короткострокових і довгострокових кредитів.

Надання експортних кредитів здійснюється у вигляді:

- ▣ субсидованих кредитів вітчизняним експортерам. Такі кредити видаються державними банками під відсоткову ставку, нижчу від ринкової;
- ▣ державних кредитів іноземним імпортерам при обов'язковій умові закупівлі товарів тільки у фірм країни, що надала такий кредит.
- ▣ **Демпінг**

Демпінг (dumping) – засіб фінансової нетарифної торговельної політики, що полягає в просуванні товару на зовнішній ринок за рахунок зниження експортних цін нижче нормального рівня цін, існуючого в цих країнах.

Форми:

- *спорадичний демпінг* – епізодичний продаж надлишкових запасів товару на зовнішній ринок за заниженими цінами. Відбувається тоді, коли внутрішній обсяг виробництва товару перевищує ємність внутрішнього ринку і перед компанією постає дилема – або взагалі не використовувати частину виробничих потужностей і не виробляти товар, або виробити товар і продати за більш низьку, ніж внутрішня, ціну на зовнішній ринок;
- *навмисний демпінг* – тимчасове навмисне зниження експортних цін з метою витіснення конкурентів з ринку і наступного встановлення монопольних цін. На практиці це може означати експорт товару за цінами нижче цін свого внутрішнього ринку або навіть нижче витрат виробництва;
- *постійний демпінг* – постійний експорт товарів за цінами нижче справедливої;
- *зворотній демпінг* – завищення цін на експорт порівняно з цінами продажу тих же товарів на внутрішньому ринку. Зустрічається вкрай рідко, зазвичай в результаті непередбачених різких коливань курсів валют;
- *взаємний демпінг* – зустрічна торгівля двох країн одним і тим самим товаром за заниженими цінами. Зустрічається також рідко в умовах високої монополізації внутрішнього ринку певного товару в кожній з країн.

Ставку антидемпінгового мита зазвичай визначають одним з наступних засобів:

- як різницю в ціні, за якою товар реально продається на ринку країни-експортера і на ринку країни-імпортера. Якщо товар виробляється тільки на експорт і не продається на ринку країни-експортера, то ціна на нього на внутрішньому ринку країни-імпортера порівнюється з його ціною на внутрішньому ринку будь-якої третьої країни;
- як різницю в ціні, за якою товар повинен був би продаватися на ринку країни-експортера, і ціни, за якою він реально продається на ринку країни-імпортера. Потенційна ціна продажу товару на ринку експортера встановлюється на базі суми витрат виробництва, загальних витрат, прибутку з продажу на внутрішньому ринку і вартості упаковки та транспортування товару до країни-імпортера.

Застосування правил СОТ

- ▣ *З 2008 року в світі було вжито 864 антидемпінгових заходи, і лише 21 з них – Україною; 74 компенсаційних заходи, з них 0 – Україною; 53 захисних заходи, з них 3 – Україною.*

Разом з тим скористатися цим інструментом могли б виробники сільського господарства, органічної і неорганічної хімічної продукції, пластмасової і полімерної продукції, машинобудування, виробники шин, графітованих електродів, підшипників, чавунних засувок, бетонних виробів, будівельних колисок, косметичної продукції, мила, поролону, сірників, гіпсових бинтів, шприців, профілів для вікон, скляних пляшок та багато інших.

Застосування правил СОТ

- У 2014 році суттєво зросла кількість захисних розслідувань у світі і застосованих захисних мит, що стало предметом обговорення на останньому засіданні Комітету із захисних заходів СОТ. Всього у 2014 році порушено 25 захисних розслідувань, з них: 7 – Індія, 4 – Індонезія, 4 – Туреччина, 2 – Єгипет, 2 – Туніс, і по одному – Йорданія, Таїланд, Марокко, Малайзія, Еквадор; Україна почала перегляд заходів щодо труб.
- Слід зазначити, що розвинені країни, такі як ЄС і США, не практикують застосування захисних заходів. І на це є просте пояснення – їх ринки і так достатньо захищені високими митами та іншими перешкодами, застосування яких їм дозволено у рамках умов вступу до СОТ. Ці країни вважають за краще захищатися від недобросовісної конкуренції у вигляді наявності демпінгу або надання субсидії.

Перелік розслідувань, що проводяться щодо імпорту в Україну

У даний момент Мінекономрозвитку України проводить розслідування (перегляди існуючих заходів) щодо імпорту флоат-скла, легкових автомобілів, ламп розжарювання, труб сталевих безшовних обсадних насосно-компресорних на загальну суму близько \$248 млн. У 2014 році Мінекономрозвитку України застосувало заходи до імпорту в Україну щодо ДВП, аміачної селітри, виробів, виготовлених з чорних металів, посуду з порцеляни на загальну суму імпорту близько \$ 75 млн.

**Перелік розслідувань та
переглядів, які проводяться
щодо української продукції
(03 квітня 2015 року)**

№	Вид розслідування	Назва товару	Дата застосування/ продовження остаточних заходів	Дата порушення/ орієнтовна дата завершення	Розмір мита/наявність попередніх заходів

АНТИДЕМПІНГОВІ РОЗСЛІДУВАННЯ

США

1.	П'ятирічний перегляд антидемпінгових заходів	Прокат вуглецевий гарячекатаний плоский не в рулонах	10.1997/ 10.2009	10.2014/ 10.2015	Між "Азовсталь" – 81,48%; ММК ім. Ілліча – 155%; інші - 237,91%.

Євразійський економічний союз (Білорусь, Вірменія, Казахстан, Росія)

2.	Антидемпінгове розслідування	Прутки із заліза і сталі з круглим або профільним перерізом (арматура)	–	20.11.2013/ 19.05.2015	
3.	Антидемпінгове розслідування	Сталеві суцільнокатані колеса	–	17.10.2014/ 10.2015	
4.	Антидемпінгове розслідування	Феросилікомарганець	–	26.12.2014/ 12.2015	
5.	Антисубсидійне розслідування	Феросилікомарганець	–	26.12.2014/ 12.2015	
6.	Антидемпінгове розслідування	Безшовні нержавіючі труби	–	10.02.2015/ 02.2016	

Канада

7.	Антидемпінгове розслідування	Сталеві труби	–	07.2014/ 07.2015	група компаній «Інтерпайп» 18,6%; для інших – 63,1%
8.	П'ятирічний перегляд антидемпінгових заходів	Гарячекатаний обрізний прокат із вуглецевої та високоміцної низьколегованої сталі	02.2010	05.2014/ 05.2015	ВАТ "Азовсталь" та компанії групи "Метінвест" – 15%, інші - 21,3%

№	Вид розслідування	Назва товару	Дата застосування/ продовження остаточних заходів	Дата порушення/ орієнтовна дата завершення	Розмір мита/наявність попередніх заходів

АНТИДЕМПІНГОВІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Європейський Союз

9.	Проміжний перегляд антидемпінгових заходів	Джгути, канати, троси з чорних металів	08.1999/ 02.2012	18.11.2014/ 17.11.2015	51,8%

Республіка Туреччина

10.	Антидемпінгове розслідування	Гарячекатаний прокат		28.01.2015-01.2 016	

Королівство Таїланд

11.	П'ятирічний перегляд антидемпінгових заходів	Гарячекатана сталь у рулонах та не в рулонах	05.2003/ 05.2009	05.2014/ 05.2015	ММК ім. Ілліча – 32,17%, інші – 71,52%.

Мексика

12.	П'ятирічний перегляд антидемпінгових заходів	Прокат гарячекатаний в рулонах	03.2000/03.2010	25.03.2015/ 03.2016	25%

СПЕЦІАЛЬНІ РОЗСЛІДУВАННЯ

Арабська Республіка Єгипет

13.	Спеціальне розслідування	Сталева арматура	–	14.10.2014/ 07.2015	Попереднє мито - 7,3%

14.	Спеціальне розслідування	Автомобільні акумулятори	–	15.12.2014/ 08.2015	

Малайзія

15.	Спеціальне розслідування	Гарячекатаний прокат	–	18.08.2014/ 05.2015	з 14.12.2014 по 01.07.2015 застосовується захисне мито у розмірі 23,93%

На сьогоднішній день у США встановлені наступні антидемпінгові заходи щодо імпорту товарів з України (липень 2015р.):

№	Назва товару	Діючі заходи	Дата застосування/ продовження заходів	Термін до якого діють заходи
1.	Карбамід сухий	68,26%	07.1987/12.2011	12.2016
2.	Феросилікомарганець	163%	07.1994/11.2012	11.2017
3.	Нітрат амонію	156%	09.2001/05.2013	05.2018
4.	Арматура	41,69%	09.2001/07.2013	07.2018
5.	Прокат гарячекатаний плоский в рулонах	90,33%	11.2001/02.2012	02.2019
6.	Прокат вуглецевий гарячекатаний плоский не в рулонах	Маржа: МК «Азовсталь» – 81,43%; ММК ім. Ілліча – 155%; інші – 237,91%	10.1997/10.2009	11.2014
7.	Сталеві труби	Остаточна маржа – 7,47%.	10.07.2014	10.07.2017

4. Світова організація торгівлі

1 січня 1995 року почала свою діяльність Всесвітня торговельна організація (World Trade Organization), враховуючи норми діючої до 1994 року Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ).

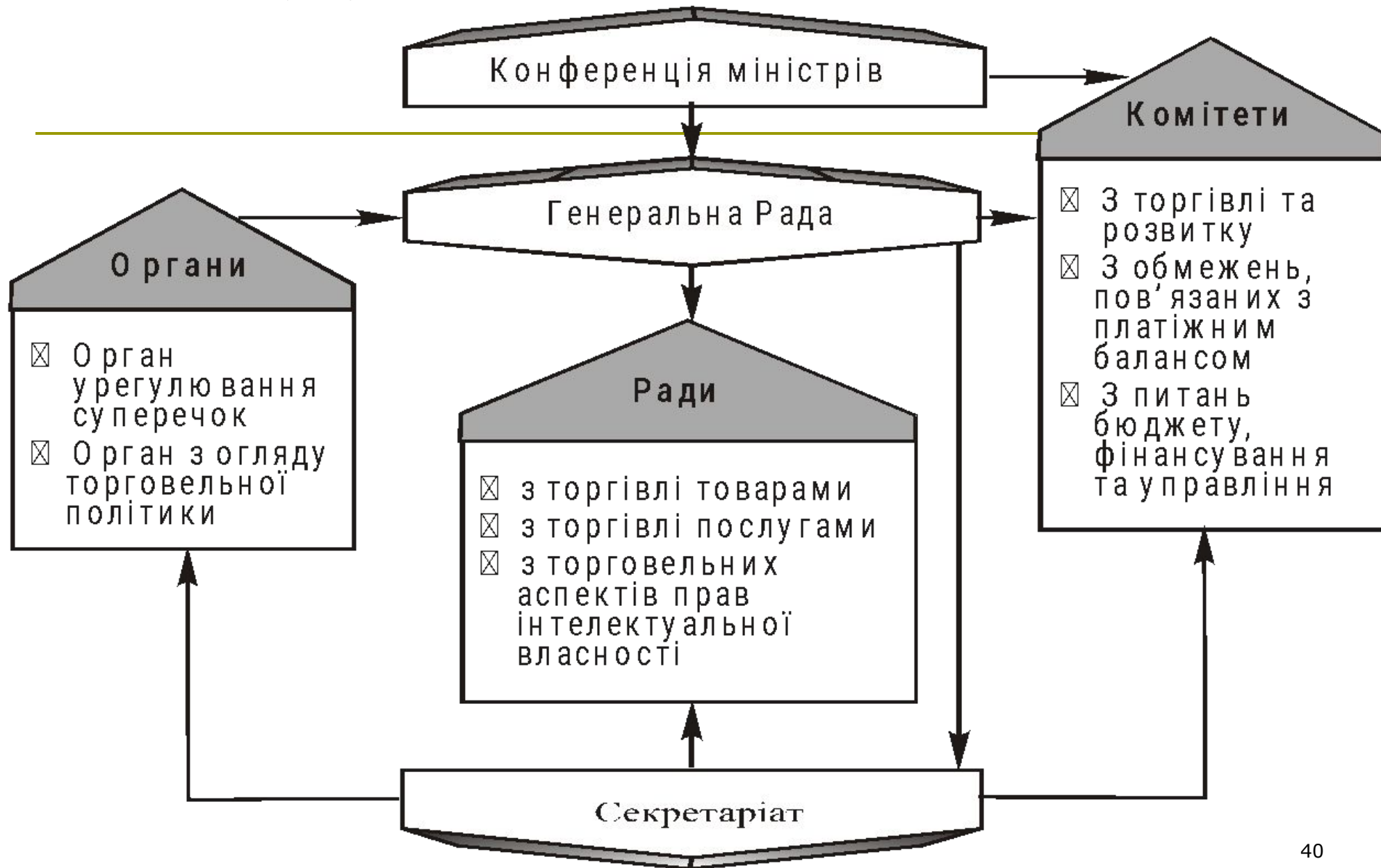
Генеральна угода з тарифів і торгівлі грала ведучу роль в регулюванні міжнародної торгівлі. Вона являла собою багатосторонню міжнародну угоду, що містила зведення правових норм, на яких базувались торговельні відносини між країнами-учасниками. Угода була підписана в Женеві 30 жовтня 1947 року і вступила в силу 1 січня 1948 року для 23 країн, які її підписали.

Керівні органи СОТ

Найвищим керівним органом СОТ є Конференція міністрів, скликана не рідше за один раз на два роки. Вона ухвалює рішення з найважливіших питань: здійснює прийом нових членів в Організацію, початок нового раунду багатосторонніх торговельних переговорів, затвердження їх повістки.

У період між конференціями діяльністю СОТ керує Генеральна рада, що складається з послів і глав делегацій членів СОТ. Генеральна рада проводить огляди торговельної політики країн-членів і займається дозволом торговельних суперечок між ними. Ці функції вона делегує двом спеціальним органам – з аналізу торговельної політики і з розв'язання суперечок. Генеральній раді підлеглі також три ради - Рада з торгівлі товарами, Рада з торгівлі послугами, Рада з інтелектуальної власності, а також три комітети - з торгівлі і розвитку; з обмежень, пов'язаних з торговельним балансом; з бюджету, фінансів і адміністративних питань.

Структура Світової організації торгівлі

Світова організація торгівлі II

Основу правової системи СОТ складає пакет документів, головним з яких є Угода про СОТ, а також чотири додатки до нього.

У **Додаток 1** входять три основоположні угоди СОТ:

Генеральна угода про тарифи і торгівлю 1994 р. (включаючи положення Генеральної угоди про тарифи і торгівлю 1947 р. з урахуванням змін, внесених з моменту підписання),

Генеральна угода з торгівлі послугами (ГАТС) і

Угода по торговельних аспектах прав інтелектуальної власності (ТРИПС).

Крім того, в **Додаток 1** включені дві угоди, які встановлюють права та зобов'язання урядів по регулюванню торгівлі окремими категоріями товарів:

Угода з сільського господарства і

Угода з текстилю і одягу.

Світова організація торгівлі III

Ряд угод регламентує застосування основних інструментів зовнішньоторговельної політики:

Угода по субсидіях і компенсаційних заходах,

Угода по застосуванню ст. VI ГАТТ-94 (Угода по антидемпінгових заходах),

Угода по захисних заходах,

Угода по технічних бар'єрах в торгівлі,

Угода по застосуванню санітарних та фітосанітарних норм,

Угода по застосуванню ст. VII ГАТТ-94 (Угода з митної оцінки товарів),

Угода з передвідвантажувальної інспекції,

Угода з правил походження товарів,

Угода за процедурами імпорного ліцензування,

Угода по інвестиційних заходах, пов'язаних з торгівлею.

До **Додатку 2** увійшло Розуміння про правила і процедури розв'язання суперечок; у

Додаток 3 - Механізм оглядів торгівельної політики, в

Додаток 4 - декілька багатосторонніх торгівельних угод, обов'язкових не для всіх, а тільки для зацікавлених членів СОТ, що підписали їх:

- Угода з торгівлі цивільною авіатехнікою,
- Угода по урядових закупівлях,
- Угода з молочних продуктів і
- Домовленість з яловичини

Принципи діяльності СОТ

Принцип недискримінації має подвійне значення.

Перше – недискримінація торговельних партнерів по відношенню один до одного. Кожна країна надає всім партнерам умови торгівлі, не менш сприятливі, ніж ті, які вона надала хоча б одній з них. Даний аспект принципу недискримінації знайшов свій вираз в обов'язковому застосуванні режиму найбільшого сприяння (РНС) до всіх членів СОТ.

Інший аспект підкреслює неприпустимість дискримінації іноземних товарів по відношенню до вітчизняних після проходження митниці. Дотримання цієї вимоги забезпечується наданням національного режиму іноземним товарам, що поступили на внутрішній ринок.

Принцип гласності полягає у тому, що всі країни зобов'язуються регулярно і в повному обсязі інформувати інших членів СОТ про застосування засобів торговельної політики, а також завчасно доводити до їх відома заходи, які готуються до введення.

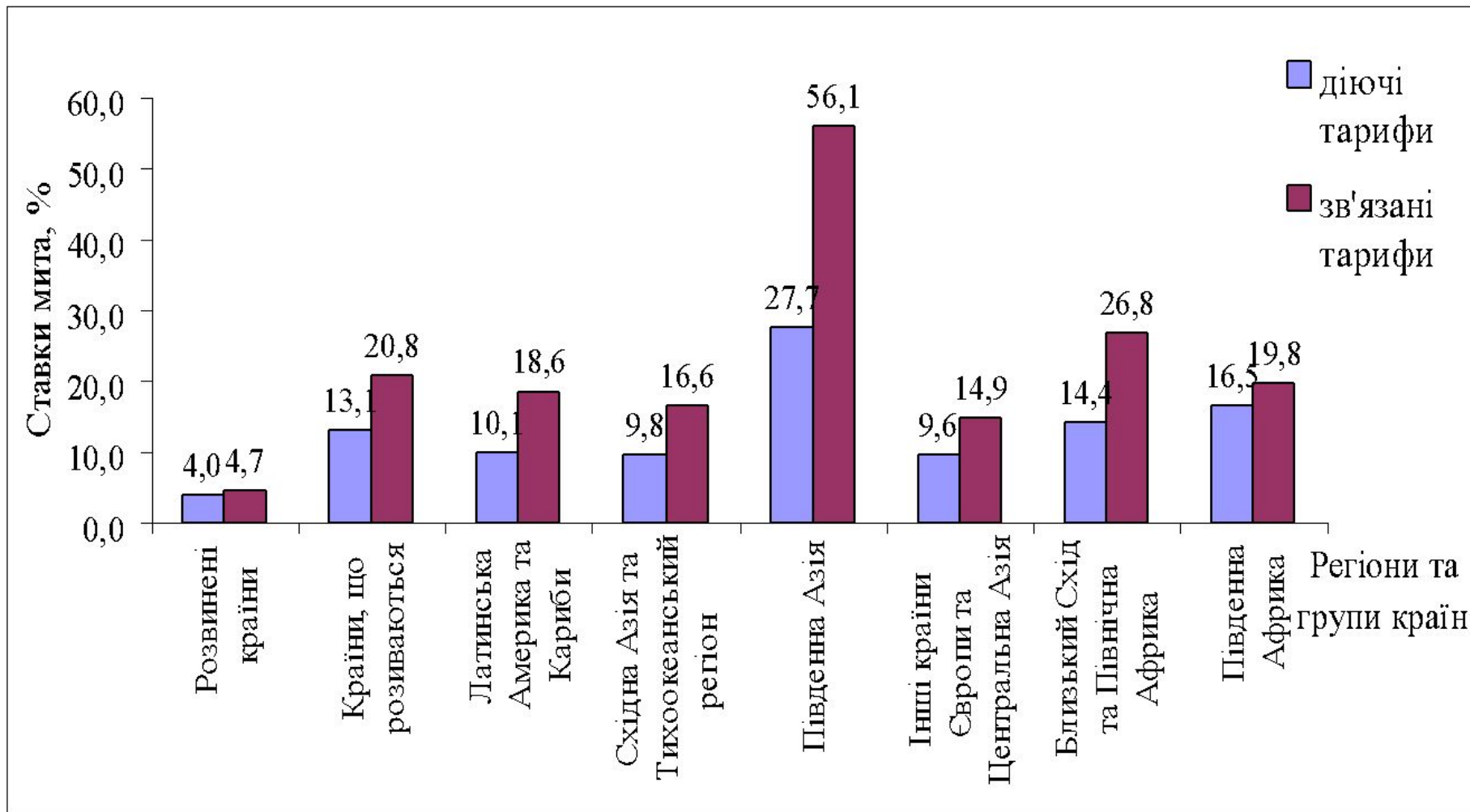
У документах СОТ міститься список інструментів, про застосування яких вимагається обов'язково попереджати інші країни, і вказані терміни повідомлення.

Застосування механізму зв'язаних тарифів

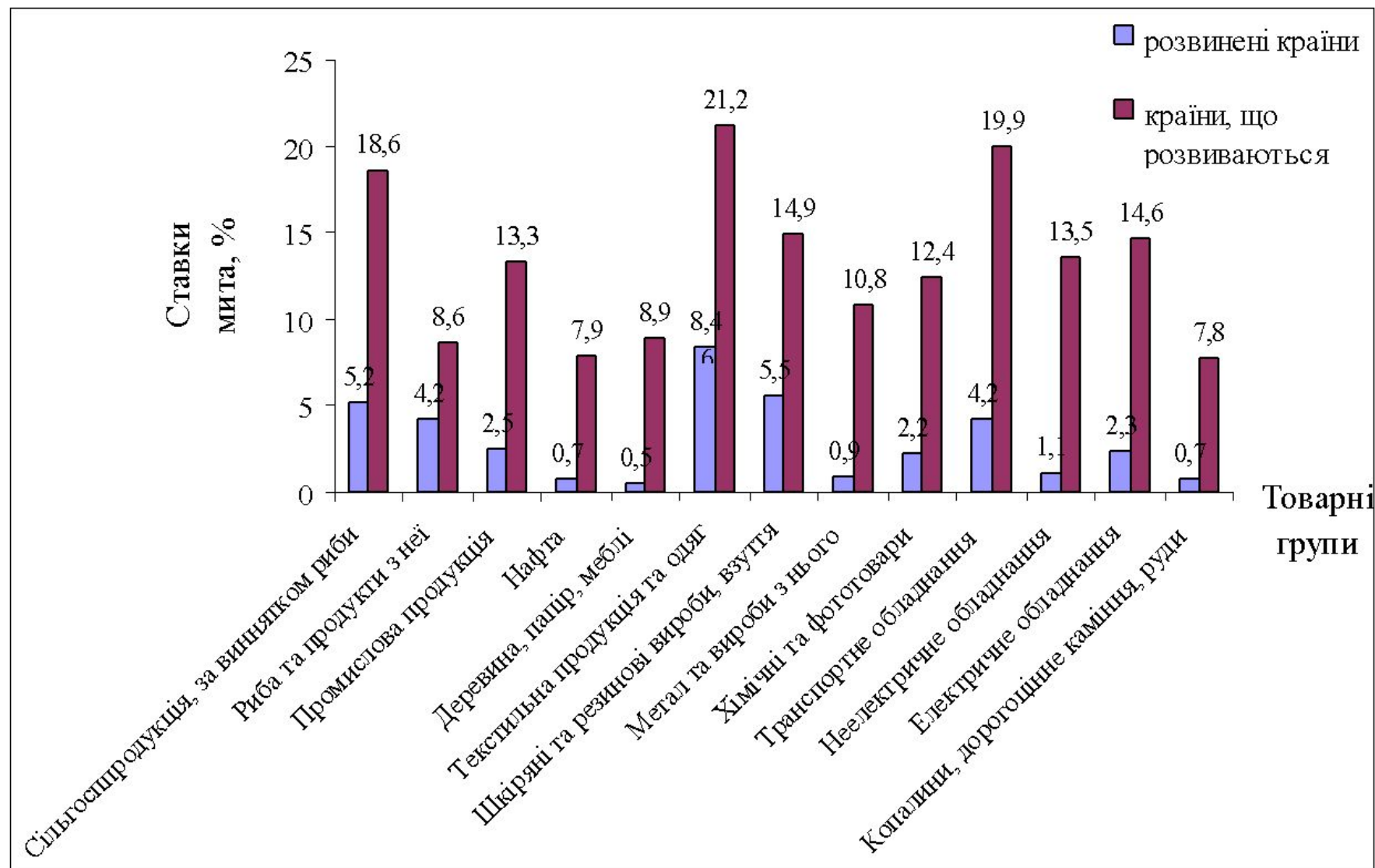
- Доля імпорту країн, що розвиваються, які зв'язали свої тарифи, збільшилася з 13% до 61% протягом Уругвайського раунду
- Майже 100% своїх тарифів зв'язали країни Південної Америки
- За окремими категоріями товарів тарифи фактично залишаються незв'язаними (транспортне обладнання, деревообробка, рибопродукти, метали)

Країни	Загальна кількість тарифних ліній	Частка зв'язаних тарифних ліній	Частка зв'язаних нульових тарифних ліній	Частка незв'язаних нульових тарифних ліній	Частка неадвалорних тарифних ліній	Простий середній зв'язаний тариф
Канада	6261	99,6	34,5	0,1	0,3	5,2
США	7872	100,0	39,4	0,0	4,2	3,9
Аргентина	10530	100,0	0,0	0,0	недоступно	31,0
Мексика	11255	100,0	0,0	0,0	0,0	34,8
Європейський Союз	7635	100,0	26,9	0,0	0,5	4,1
Норвегія	5326	100,0	46,5	0,0	2,6	3,4
Швейцарія	6217	98,9	17,2	0,0	82,8	1,8
Туреччина	15479	36,3	1,4	0,8	0,1	42,6
Чехія	4354	100,0	14,0	0,0	0,0	4,3
Польща	4354	95,8	2,2	0,0	0,0	10,4
Австралія	5520	95,9	17,7	0,2	0,8	14,2
Гонконг	5110	23,5	23,5	76,5	0,0	0,0
Японія	7339	99,2	47,4	0,4	3,5	3,5
Камерун	4721	0,1	0,0	0,0	0,0	17,6 ⁴⁵
Чад	4721	0,4	0,0	0,0	0,0	17,8

Діючі та зв'язані тарифні ставки після Уругвайського раунду

Середньозважені рівні діючих тарифів після Уругвайського раунду

Світова організація торгівлі (закінчення)

Процес приєднання України до системи ГАТТ-СОР розпочався 17 грудня 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заяву Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. Наступним кроком відповідно до процедури приєднання стало подання 28 червня 1994 р. Меморандуму про зовнішньоторговельний режим України на розгляд Робочої комісії з питань розгляду заявки України щодо приєднання до ГАТТ. У 1997 р. розпочався процес двосторонніх переговорів з країнами членами СОР. 16 травня 2008 р. Україна стала 152 країною-членом СОР (РФ – з 22 серпня 2012 р.).

На 01/08/2015 р. членами СОР стали 162 держави.

Тарифи в торгівлі України у 2010 р.

Середньозважені імпорتنі тарифи за РНС	<u>За угодою приєднання до СОТ</u>	<u>Фактично у 2010 р.</u>
Всі товарні групи	5.8	4.6
Товари агропромислового сектору	11.0	9.8
Несільськогосподарські товари	5.0	3.8
Неадвалорні тарифи (% всіх тарифів)	0.1	0.2
Імпорт за нульовою ставкою митного тарифу, агропромислові товари, % від всього імпорту		31,1%
Імпорт за нульовою ставкою митного тарифу, несільськогосподарські товари, % від всього імпорту		66,7%
Рівень експорту та імпорту		
Експорт у 2010 р. (рівень 2005 р. – 100)		84
Імпорт у 2010 р. (рівень 2005 р. – 100)		102

Україна приєдналась до низки секторальних нульових «0» домовленостей про зниження ставок на такі групи товарів:

- сталь, іграшки, деревина, кольорові метали, фармацевтичні препарати, папір, сільськогосподарська техніка, меблі, інформаційні технології, наукове, медичне обладнання, будівельна техніка,
- дистильовані спирти - через 3 роки після вступу,
- цивільна авіації - до 2010 року.

Приєднання до секторальної гармонізації з хімічних товарів (5,5 – 6,5 %), текстилю та одягу (0-17,5 %).

Для окремих видів транспортних засобів встановлений перехідний період до 2013 року з поступовою зміною ставки ввізного мита з 10% на момент вступу до 5% на кінець перехідного періоду. Для транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, перехідний період триває до 2010 року з відповідним зниженням ввізного мита з 10% до 8%.

На м'ясо, рибу, готові харчові продукти домовлено про перехідні періоди щодо лібералізації доступу до внутрішнього ринку, терміни яких закінчуються до 2010 року.

Середньоарифметична ставка кінцевого зв'язаного рівня України становить 11,16% для сільськогосподарських продуктів та 4,85% для промислових товарів.

Одна з основних проблем – структура собівартості українських товарів

Сировина, енергоносії та інші матеріальні витрати

Товари та послуги, придбані для перепродажу та реалізовані без додаткової обробки

Інвестиції в нові технології та виробництво або модернізацію теперішніх (амортизаційні витрати)

Інші операційні витрати

Заробітна плата

Пенсійні відрахування, страхування від тимчасової непрацездатності, нещасних випадків на виробництві, безробіття та інші витрати на соціальні заходи

Якщо уявити, що Україна виробляє один-єдиний національний продукт (умовний), то його собівартість виробництва складалася б із таких витрат:

Дані: Державний комітет статистики України

Дані: аналітика Тижня

Запровадження структурних реформ української економіки має призвести до зміни собівартості національного продукту в таких пропорціях:

Сировина, енергоносії та інші матеріальні витрати (скоротити споживання за рахунок нових технологій)

Товари та послуги, придбані для перепродажу та реалізовані без додаткової обробки (скоротити імпорт внаслідок збільшення власного виробництва товарів кінцевого споживання)

Інвестиції в науку – та інтелектуальності технології, виробництво товарів кінцевого споживання (амортизаційні витрати) (збільшення інвестицій у технології – один із ключових пріоритетів реформи)

Інші операційні витрати (зменшення за рахунок кращого управління підприємствами, підвищення кваліфікації працівників)

Заробітна плата (збільшена частка доданої вартості в продукції дозволяє підвищити зарплати без загрози зростання інфляції)

Пенсійні відрахування, страхування від тимчасової непрацездатності, нещасних випадків на виробництві, безробіття та інші витрати на соціальні заходи (покращення соціальних стандартів)